

Оксана Валентинівна ПЛЮЩИК,
кандидат філологічних наук, доцент,
старший науковий співробітник
Інституту біографічних досліджень
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського
(Київ, Україна)
<https://orcid.org/0000-0002-3725-0869>
plushchuk@nbuv.gov.ua

**УКРАЇНЬСЬКА БІОГРАФІКА В КОНТЕКСТІ
НАУКОВИХ І КУЛЬТУРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ КРАЇН
І НАРОДІВ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ**
Секція Міжнародної наукової конференції «Бібліотека.
Наука. Комунікація. Актуальні питання збереження
та інноваційного розвитку наукових бібліотек»
(Київ, 3–5 жовтня 2023 р.)

Подано інформацію про роботу секції «Українська біографіка в контексті наукових і культурних зв'язків країн і народів Центрально-Східної Європи» (4 жовтня 2023 р.) у рамках Міжнародної наукової конференції, організованої Національною бібліотекою України ім. В. І. Вернадського, та реферативно представлено матеріали доповідей.

4 жовтня 2023 р. у форматі онлайн у межах Міжнародної наукової конференції «Бібліотека. Наука. Комунікація. Актуальні питання збереження та інноваційного розвитку наукових бібліотек» (Київ, НБУВ, 3–5 жовтня 2023 р.) відбулося організоване Інститутом біографічних досліджень НБУВ засідання секції «Українська біографіка в контексті наукових і культурних зв'язків країн і народів». У роботі секції, до програми якої було включено 19 доповідей науковців Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, інститутів НАН України, Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника, Наукової бібліотеки Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України.

У вступному слові **Володимир Іванович Попик**, директор Інституту біографічних досліджень НБУВ, доктор історичних наук,

професор, член-кореспондент НАН України, наголосив, що драматичні реалії сучасних випробувань, які випали на долю українського народу, настійно потребують ґрунтовного переосмислення дослідниками-біографістами засадничих уявлень про минуле й сьогодення, долі цілих поколінь і окремих особистостей, їх протистояння непереможним обставинам, обстоювання національних інтересів і гуманістичних ідеалів Українського світу.

У доповіді на тему *«Вітчизняна біографіка в контексті історичних і культурних реалій Центрально-Східної Європи»* він зосередив увагу на важливості дослідження та репрезентації життя й спадщини українських діячів минулого крізь призму їх комунікації та співпраці з народами Центрально-Східної Європи. Вітчизняному науковому дискурсу необхідно рішуче позбуватися нав'язаних у часи тоталітаризму ідеологічних маркерів і стереотипів, що мають спільне походження з одіозними ідеями «єдиного історичного простору» Східної Європи. Учений вважає, що аналіз багатьох подій і явищ, особистостей у контексті історії й культури країн Центрально-Східної Європи має стати важливим ключем для глибшого розуміння європейських впливів на формування світоглядних переконань, дій і вчинків провідників українського суспільства.

Лариса Іванівна Буряк, провідна наукова співробітниця відділу теорії та методики біобібліографії Інституту біографічних досліджень НБУВ, доктор історичних наук, професор, обравши для дослідження одну з найбільш суперечливих жанрових форм біографічного наративу — біографічний роман у жанрі коміксу — підготувала матеріал на тему *«Біографія у фокусі індустрії коміксів: pro et contra»*, довівши нерозривний зв'язок цього явища з мистецтвом та опануванням у світі індустрії коміксів.

Результати аналізу представлення поляків та Польщі в книгах для дітей упродовж років незалежності України репрезентувала старша наукова співробітниця відділу теорії та методики біобібліографії Інституту біографічних досліджень НБУВ, кандидат історичних наук **Наталія Петрівна Марченко** в доповіді *«Бачення поляка та Польщі в книжці для дітей України (1991–2021 рр.)»*, зокрема, дослідниця наголосила на потребі значно розширити представлення в книжках для дітей біографічної інформації, подолати її розпорошеність та тенденційність.

Завідувачка відділу теорії та методики біобібліографії Інституту біографічних досліджень НБУВ, кандидат історичних наук, старша

наукова співробітниця **Надія Іванівна Любовець** у тезах «*Університетські часописи II пол. XIX ст. в еволюції української мемуарної традиції*» проаналізувала часопис «Записки Харьковского университета», зосередивши увагу на тематичних публікаціях під загальною назвою «Пам'яті...», присвячені колегам, які відійшли в інший світ, їхній науковій і педагогічній діяльності.

Результати біобібліографічної діяльності обласних універсальних наукових бібліотек України як джерела формування контенту Українського національного біографічного архіву були представлені в доповіді **Олега Миколайовича Яценка**, завідувача відділу формування біобібліографічних інформаційних ресурсів Інституту біографічних досліджень НБУВ, кандидата історичних наук, старшого наукового співробітника. Виявлені проблеми зі здійснення біобібліографічної діяльності в областях України запропоновано розв'язувати спільно з Інститутом біографічних досліджень НБУВ, зокрема щодо забезпечення відповідними науково-методичними матеріалами фахівців обласних бібліотек, налагодження процесів спільного формування й використання електронного ресурсу УНБА.

Провідна наукова співробітниця відділу теорії та методики біобібліографії Інституту біографічних досліджень НБУВ, доктор філологічних наук, старша наукова співробітниця **Галина Андріївна Александрова**, дослідниця життя й творчості відомого українця, завідувача кафедри зарубіжної літератури Московського університету Миколи Ілліча Стороженка, у доповіді на тему «*М. І. Стороженко (1936–1906): вектори наукової комунікації*» висвітлила його наукову комунікацію з викладачами, колегами й студентами в межах університету, архівів, бібліотек, у квартирі, у родинному маєтку.

У доповіді «*Дмитро Бучинський (1913–1963) – організатор виставок української книги в Національній бібліотеці в Мадриді*» ученого секретаря Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника, кандидата наук із соціальних комунікацій **Зоряни Тарасівни Грень** висвітлено культурно-дипломатичну та науково-бібліографічну діяльність цього літературознавця, бібліографа, журналіста, чільного представника української діаспори в Мадриді, що була спрямована на ознайомлення інших народів з видавничим доробком української діаспори в 1945–1961 рр., зокрема, через виставково-бібліографічні проекти в Національній бібліотеці Іспанії.

Презентуючи тему «*Оскар Кольберг і Чеслав (Цеслав) Нейман крізь оптику їхньої кореспонденції*», **Оксана Іванівна Шалак**, стар-

ша наукова співробітниця відділу теорії та методики біобібліографії Інституту біографічних досліджень НБУВ, кандидат філологічних наук, акцентувала на біографіях фольклористів О. Кольберга (1814–1890) і Ц. Неймана (1852–1906), зокрема в доповіді розкрила сторінку українсько-польських фольклористичних взаємин крізь призму їхнього листування.

Доповідь на тему *«Літературні альманахи і збірники кінця XIX – початку XX ст. як джерело бібліографії творів Лесі Українки»*, підготовлена **Іриною Геннадіївною Лихановою**, науковою співробітницею, кандидатом історичних наук, та **Світланою Андріївною Дзюбич**, молодшою науковою співробітницею (обидві представляли відділ національної бібліографії НБУВ), дає можливість для уточнення й доповнення бібліографії творів Лесі Українки.

Старша наукова співробітниця відділу теорії і методики біобібліографії Інституту біографічних досліджень НБУВ, кандидат історичних наук **Вікторія Василівна Патук** у тезах *«Особові архівні фонди вчених-медиків Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського як історичне джерело»* представила результат роботи в Інституті рукопису НБУВ: документальне наповнення архівних фондів учених-медиків та його значення для наукових досліджень.

Директор Наукової бібліотеки Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидат історичних наук, старша дослідниця, заслужений працівник культури України **Марта Степанівна Надрага** та її колега завідувачка сектору інформаційно-бібліографічного відділу **Світлана Віталіївна Васильєва** до ювілейних дат – 150 років від початку діяльності Наукового товариства імені Шевченка й 125 років від початку діяльності Лікарської комісії НТШ – підготували тези *«Дійсні члени лікарської комісії Наукового товариства імені Шевченка Празького університету (1914–1924)»*, акцентувавши на науковцях-неукраїнцях, професорах Празького університету, обраних дійсними членами НТШ на початку XX ст.

Візуалізації біографій присвячена тема старшого наукового співробітника відділу теорії та методики біобібліографії Інституту біографічних досліджень НБУВ, кандидата філологічних наук, доцента **Оксани Валентинівни Плющик**, яка в доповіді *«Колективна пам'ять: біографії героїв російсько-української війни у вуличному просторі»* в реконструкції й представленні біографій героїв у вулич-

ному просторі — на алеях Героїв, стінах Пам'яті, муралах — убачас напярми дослідження колективної пам'яті країни періоду російсько-української війни 2014–2023 рр.

Начальник відділу використання інформації документів та комунікацій Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України **Наталія Миколаївна Климович** представила інформацію про архівні документи із фондів ЦДАМЛМ України, які стосуються життя й діяльності літературознавиці й бібліотекарки Марії Деркач (1896–1972), у доповіді *«Матеріали до вивчення життя та наукової діяльності літературознавиці, бібліотекарки Марії Деркач у фондах Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України»*.

Тетяна Володимирівна Котлярова, молодша наукова співробітниця відділу теорії та методики біобібліографії Інституту біографічних досліджень НБУВ, у розвідці *«Осередки поляків в Україні: колективний портрет (за матеріалами газети “Dziennik Kijowski” 2019–2023 рр.)»* дослідила інформацію про громадські об'єднання українських поляків у газеті «Dziennik Kijowski» за останні п'ять років і з'ясувала вплив соціальних потрясіннь на їхню діяльність, а також склала колективний портрет членів польських осередків.

Співробітники відділу науково-бібліографічної інформації НБУВ підготували низку текстів, що в майбутньому мають стати повноцінними науковими статтями. Зокрема, щоб забезпечити доступ українського користувача до літературної спадщини польського народу й для розвитку міжкультурної взаємодії між Україною та братньою країною, потрібно, на думку молодшої наукової співробітниці, аспірантки **Тетяни Анатоліївни Гришиної**, яку вона висловила у тезах *«Біобібліографічні дослідження персоналії польських письменників в Україні (2010–2021 рр.)»*, заохотити бібліотеки різних рівнів більш детально висвітлювати історію польської літератури в бібліографічних джерелах. Молодша наукова співробітниця **Анже-ла Віталіївна Шумілова**, визначивши тематику творів і публікацій І. С. Нечуя-Левицького, у тезах *«Українське питання, патріотичні переконання у творчості І. С. Нечуя-Левицького»* представила джерелознавчий аналіз його творчості для подальшого наукового дослідження щодо взаємозв'язку українського питання з політичною ситуацією в країні. Молодша наукова співробітниця **Світлана Вікторівна Блиндарук** проаналізувала довідково-бібліографічні джерела фондів НБУВ, склад і зміст персональних і колективних

біобібліографічних покажчиків про творчість Василя Стуса та зазначила основні напрями вивчення його діяльності в тезах *«Василь Стус: довідково-біографічні джерела у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського»*.

Молодша наукова співробітниця відділу механіки еластомерних конструкцій гірничих машин Інституту геотехнічної механіки імені М. С. Полякова НАН України (м. Дніпро) **Наталія Володимирівна Осіння** в доповіді *«Учені-геологи І. Ф. Леваковський і П. П. П'ятиницький: наукова спадщина та цитування»* проаналізувала наукову спадщину відомих учених-геологів Харківського університету, що має великий інформаційний потенціал і є зразком високої інформаційної культури.

Провідний бібліотекар відділу зарубіжної україніки Інституту книгознавства НБУВ **Володимир Леонідович Гальчинський** у тезах *«Осип Назарук – відомий український політик, журналіст та публіцист: його діяльність та погляди»* розглянув громадсько-політичну діяльність відомого українського політика, журналіста, публіциста, письменника О. Назарука (1883–1940) та розкрив його громадську й публіцистичну діяльність в Україні й за кордоном у першій половині ХХ ст.

Доповіді учасників та підготовлені до них презентації викликали зацікавлену дискусію, яка стимулює розробку нових векторів актуальної проблематики. Науковий керівник секції В. І. Попик повідомив про те, що ютуб-канал ІБД НБУВ «Biography. Біографіка. Біографістика» (<https://www.youtube.com/channel/UCGF9jvYgmWTUJ30RZ1iqdOg>) продовжує наповнюватися. Нині цьогорічні відео доповідей уже розміщені на ньому. Також він запросив від імені редакційної колегії фахового збірника *«Українська біографістика = Biographistica Ukrainica»* (<http://ub.nbuv.gov.ua/>) долучатися до колективу авторів. Зі спільним побажанням перемоги України та оптимістичних сподівань на майбутнє засідання секції завершило роботу.

Рукопис одержано 20.10.2023

Oksana PLIUSHCHUK, Candidate of Sc. (Philology), Associate Professor, Senior Research Associate, Institute of Biographical Research, V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine (Kyiv, Ukraine).

Ukrainian biography in the context of scientific and cultural ties between the countries and peoples of Central-Eastern Europe. Section of

the International scientific conference “Library. Science. Communication. Current issues in preservation and innovative development of scientific libraries” (Kyiv, October 3-5, 2023).

The provides information on the work of the section “Ukrainian Biography in the Context of Scientific and Cultural Relations of the Countries and Peoples of Central and Eastern Europe” (4 October 2023) within the framework of the International Scientific Conference organized by the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine, and presents the abstracts of the speakers.